

УДК: 378.4:37-028.46:631.3

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.122-128>.

## ПОКАЗНИКИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

**Юрій Курнишев,**

кандидат педагогічних наук, викладач,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

ORCID: 0000-0002-5468-7974

ResearcherID: R-8670-2016

e-mail: urnyshev@ukr.net

**Марина Кожокар,**

кандидат педагогічних наук, викладач,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

ORCID: 0000-0003-1658-3549

ResearcherID: R-8663-2016

e-mail: margelina@i.ua

**Юрій Мосейчук,**

доктор педагогічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,

ORCID: 0000-0002-2457-6552

ResearcherID: D-1888-2016

e-mail: yr-mosey@ukr.net

### КЛЮЧОВІ СЛОВА:

професійний  
саморозвиток,  
показники рівнів  
професійного розвитку,  
учитель фізичної  
культури,  
студент

### Реферат

У статті уточнюються показники рівнів професійного розвитку майбутніх учителів фізичної культури. Теоретичний аналіз та узагальнення педагогічного досвіду дали можливість з'ясувати, що проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізкультури розглядається в контексті оновлення навчально-виховного процесу у вищій школі, формування потреби у професійному саморозвитку фахівця в галузі спорту і неперервному вдосконаленні педагогічної майстерності. Професійний саморозвиток учителя передбачає самостійне оволодіння сукупністю педагогічних цінностей, ідей, сучасних технологій, ситуацій творчості, загальною культурою і характеризується активною, ціннісно-сміисловою, мотиваційною, творчою професійною діяльністю. Основною причиною такого стану є неадекватне розуміння майбутніми вчителями власного професійного саморозвитку, етапів та шляхів його формування.

Саморозвиток майбутнього вчителя фізкультури розглядається як відносно самостійна діяльність студента із внесення змін у власну освітню траєкторію вдосконалення професійних якостей, розширення знаневого потенціалу, підвищення рівня педагогічної та спортивної кваліфікації, спрямована на освоєння сучасних педагогічних ідей і технологій, що забезпечує професійне зростання педагога, підвищення якості освіти і виховання учнів.

**Постановка проблеми.** На сучасному етапі суспільного розвитку під впливом глобалізаційних процесів важливого значення набуває модернізація освіти на принципах демократизації й гуманізації у напрямі створення умов для всебічного розвитку інтелектуальних і професійних якостей людини. Реалізація в Україні ідеї сталого розвитку, *європейських освітніх стандартів*, посилення оздоровчо-розвивальних функцій освіти зумовлює перегляд і оновлення професійної підготовки майбутніх учителів

*фізичної культури в закладах вищої освіти.* Професійна підготовка вчителя фізичної культури у закладах вищої освіти зумовила необхідність вирішення таких задач: проаналізувати сучасний стан підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійного саморозвитку; на основі теоретичного аналізу визначити сутність професійного самовдосконалення майбутніх учителів фізичної культури, обґрунтувати педагогічні умови їхнього саморозвитку; уточнити критерії й показники рівнів професійного

розвитку майбутніх учителів фізичної культури, розробити моделі професійного саморозвитку майбутнього вчителя фізичної культури.

**Аналіз наукових праць.** Аналіз педагогічної літератури й дисертаційних досліджень дає підстави стверджувати, що проблема професійного саморозвитку майбутнього вчителя фізичної культури ще не була предметом системного вивчення у вітчизняній педагогічній науці. Глибоке вивчення педагогічних умов, що сприяють професійному саморозвитку фахівця допоможе подолати *суперечності*, які виявлені у системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, зокрема між:

- соціальним замовленням суспільства щодо якісних змін у галузі фізичного виховання, вимог щодо рівня професійної підготовки вчителів фізичної культури і недостатньою готовністю випускників факультетів фізкультури до вдосконалення власної педагогічної майстерності;

- потужним науковим потенціалом щодо методики викладання фізичної культури і спорту у різних типах навчальних закладів і недооцінкою його значення в процесі формування потреби майбутнього вчителя фізичної культури у професійному саморозвитку;

- існуючою практикою оволодіння знаннями й навичками у галузі фізичного виховання і спорту та недостатнім методичним забезпеченням процесу створення відповідних педагогічних умов для формування потреби майбутніх учителів фізичної культури у професійному саморозвитку.

**Мета статті** полягає у розгляді структури професійного саморозвитку майбутніх учителів фізкультури як сукупності трьох взаємопов'язаних компонентів (мотиваційно-емоційного, змістово-операційного і рефлексивного) та показників рівнів професійного саморозвитку майбутнього вчителя фізичної культури.

**Виклад основного матеріалу.** Діагностика і процес реалізації розвитку особистості фахівця не передбачені існуючою системою фізкультурно-педагогічної освіти. Тому вона поки що не може виступати гарантом високого рівня професійної майстерності випускника закладу вищої освіти. Вхідження людини в систему особистісно орієнтованого навчання – це початок її профільної професійної підготовки на особистісному рівні, тому за допомогою цієї системи мають реалізуватися методики й технології професійного розвитку особистості, що забезпечують процеси неперервного саморозвитку фахівця від початку

його навчання у закладі вищої освіти й до кінця його продуктивної професійної діяльності.

За результатами проведеного теоретичного дослідження, ми дійшли до висновку, що рівні професійного й особистісного саморозвитку вчителя фізичної культури доцільно аналізувати за критеріями, які ми тлумачимо як найбільш загальну властивість, що об'єднує в собі низку показників. Вибір критеріїв може здійснюватися від загального до часткового, а може розглядатись у зворотному напрямку, коли найбільш загальний критерій складається на основі часткових критеріїв.

Відзначимо, що в педагогічній теорії ще недостатньо розроблені критерії педагогічного забезпечення, які дозволяють досить цілісно й коректно проаналізувати зміни в особистісному і професійному саморозвитку студентів, а також ступінь впливу педагогічних умов, спрямованих на гуманізацію професійної підготовки вчителів фізичної культури. В основу загальноприйнятих способів оцінювання продуктивності педагогічного забезпечення фізкультурно-педагогічної освіти студентів покладені результати окремих показників, що дають можливість скласти одностороннє уявлення про досліджувані педагогічні явища на підставі зовнішніх ознак (програмних вимог, знань, умінь і навичок в галузі педагогіки, передбачених державним стандартом, і середньостатистичних нормативів фізичної підготовленості). Відсутність об'єктивних показників навчально-методичного забезпечення професійного і особистісного саморозвитку студентів, на наш погляд, стримує оптимізацію розвитку освітнього процесу у вищій школі.

Тому процес саморозвитку та професійного зростання вчителя характеризується змінами показників його компонентів. В якості найважливіших компонентів професійного саморозвитку вчителя фізичної культури ми відзначаємо такі:

- когнітивний – знання в галузі педагогіки і психології, теорії і методики фізичної культури і спорту, знань механізмів і способів особистісного і професійного саморозвитку (самооцінка, самоствердження, самовизначення);

- практичний – конструктивно-практичні уміння професійного саморозвитку особистості, зокрема: володінням способами проектування саморозвитку (цілепокладання, вибір форм і технологій реалізації цілей і завдань діяльності);

- емоційний – розкривається через

усвідомлення становище власного «Я», позитивне сприйняття себе як педагога, позитивне ставлення до педагогічної діяльності, емоційну стійкість у професійному саморозвитку;

- мотиваційний компонент – відображений ціннісними орієнтаціями, потребами, установками й інтересами педагога в професійному становленні й самовдосконаленні;

- рефлексивний – характеризується здатністю до педагогічної рефлексії, самовивчення, самооцінки власного життєвого й педагогічного досвіду, аналізу причинно-наслідкових зв'язків, стимулює роботу над собою.

Отже, відповідно до провідних ідей особистісно-діяльнісної теорії (Виготський, 2003), будемо розглядати структуру професійного саморозвитку майбутніх учителів фізкультури як сукупність трьох взаємопов'язаних компонентів: мотиваційно-емоційного, змістово-операційного і рефлексивного.

*Мотиваційно-цільовий компонент* професійного саморозвитку майбутніх учителів фізичного виховання ґрунтується на низці важливих положень. Мета у професійній діяльності – це усвідомлений людиною образ результатів праці, процес постановки цілей для власного перетворення (саморозвитку) (Кухарев, 1990, с. 162). Цілі можуть змінюватися в залежності від виду саморозвитку – особистісного або професійного. Враховуючи матеріали наукових досліджень, видається, що основна мета професійного саморозвитку майбутнього педагога полягає в розвитку позитивної мотивації до професійної діяльності, підвищення своєї майстерності та самореалізації.

Таким чином, мотиваційно-цільовий компонент професійного саморозвитку майбутніх учителів є сукупністю засобів, що визначають спрямованість і величину зусиль, докладених для досягнення цілей перетворення (саморозвитку); готує цілеспрямованість професійної поведінки, хоча і не забезпечує її.

Поставлені цілі й завдання визначають зміст будь-якого процесу, тому наступним компонентом у структурі професійного саморозвитку майбутніх учителів можна виділити змістовно-операційний.

*Змістово-операційний* компонент є складовою навчальної і практичної діяльності майбутнього вчителя фізкультури. Він відображає обсяг того, що засвоюють майбутні вчителі фізкультури у процесі підготовки, а також те, що має бути

у них сформоване й розвинене, до чого вони мають бути підготовлені як учителі певної галузі освітньої діяльності й оздоровлення. Даний компонент – «система наукових знань, умінь і навичок, відносин і досвіду творчої діяльності, оволодіння якими забезпечує різнобічний розвиток особистості» (Кухарев, 1990, с. 137), сприяє як саморозвитку людини в цілому, так і її професійному самовдосконаленню. На характер реалізації змістово-операційного компоненту професійного саморозвитку майбутніх учителів фізкультури, в першу чергу, впливають потреби особистості, що виступають об'єктивним фактором визначення самого змісту. Саме потреби і спонукають людину до активності. На структуру змісту процесу професійного саморозвитку впливає і власна позиція людини, щодо якостей, які вона має бажання вдосконалювати.

Для *змістово-операційного* компонента професійного саморозвитку майбутніх учителів фізкультури важливим, на наш погляд, є «технологічне» забезпечення духовного наповнення професії: розвинена професійна самосвідомість; висока продуктивність праці, надійність і стабільність високих результатів; професійна підготовка та відкритість до підготовки; творче ставлення до професії.

Завершальний компонент структури професійного саморозвитку майбутніх учителів фізичної культури – рефлексивний. *Рефлексивний* компонент передбачає об'єктивну оцінку своїх дій студентами в процесі цілеспрямованого професійного саморозвитку. Він складається з двох частин: самопізнання й оцінки результатів перетворень та їх коригування.

Результат професійного саморозвитку – це зміни в ціннісних орієнтаціях, рівнях розвитку професійної компетентності, об'ємах знань з реалізованих здібностей, перетворення особистісних і професійних якостей. Оцінка результатів перетворень, що сталися, припускає компонентний аналіз всієї структури саморозвитку, тобто спочатку аналізуються ситуації, які призвели до суперечностей між існуючими установками і необхідністю отримання нових характеристик (розглядаються процеси руху і саморуху), потім мотиви, що сприяють перетворенням. Коригування отриманих результатів стає необхідним, якщо були упущені якісь моменти (неточно сформульовані цілі, недостатньо відпрацьований змістовний компонент тощо), або результат не виправдав

очікування (Курнишев, 2016). Коригування може бути виконано у вигляді рекомендацій щодо виправлення виниклих умов або більш детальної програми подальших перетворень у рамках процесу професійного саморозвитку. Багато авторів погоджуються з тим, що активна рефлексивна позиція є необхідною умовою саморозвитку фахівця, а її відсутність практично повністю виключає можливість як особистісного, так і професійного саморозвитку.

Виявлення критеріїв педагогічного забезпечення особистісного і професійного саморозвитку студентів охоплює змістову й оцінну сторони педагогічного процесу, що дозволяють диференціювати його поточний стан, корегувати й моделювати пропонувані освітні проекти. Особистісний та професійний саморозвиток і його продуктивне педагогічне забезпечення, як показав теоретичний аналіз, взаємно детерміновані і взаємозумовлені рівнем рефлексивності суб'єктів освіти в умовах вільного вибору освітнього простору. Продуктивність активізації цілісного саморозвитку ми пов'язуємо з підвищенням показників рефлексивності: рівнем самопізнання, самооцінки і самомотивації; самоорганізації, самоконтролю і самореалізації суб'єктів фізкультурно-педагогічної освіти. Ми виходимо з того, що рефлексія є процесом і результатом самоаналізу суб'єктом своєї свідомості, поведінки, внутрішніх психічних актів і станів, власного досвіду, особистісних якостей.

Рівень самомотивації свідчить про ставлення студента до педагогічної і спортивної діяльності, виражається внутрішньою спрямованістю, самостійно поставленими цілями, ступенем включеності у спільну діяльність, що супроводжуються позитивним, нейтральним або негативним емоціями. Застосування показника самомотивації, як критерій розвитку рефлексивності студентів, дозволяє визначити рівень сформованості пізнавальних мотивів у процесі педагогічного забезпечення саморозвитку не тільки на конкретному етапі, але й оцінити особисті досягнення в «зоні найближчого розвитку» (Виготський, 2003), тобто мотиви професійного самовдосконалення. Іншим важливим аспектом даного критерію, на наш погляд, є можливість вдосконалення рефлексивних механізмів оцінювання особистісно-значущої фізкультурно-педагогічної діяльності, як заново набутого суб'єктного досвіду взаємин, зміни соціальних мотивів

освітнього процесу. У наукових дослідженнях розроблені основні критерії та показники оцінки результативності та ефективності організації професійного розвитку вчителя фізичної культури, в яких закладені певні відмінності між розвитком і саморозвитком його особистості. Серед них варто виділити:

- у когнітивній сфері – розширення і збагачення професійних знань і знань про себе, факт «відкриття» і самостійного отримання нових знань, стійка потреба в їх постійному «здобутті»;

- у ціннісній сфері – виділення й інтеріоризація цінностей особистісно-професійного розвитку майбутнього педагога, емоційна чуттєвість;

- у мотиваційній сфері – розуміння значущості професійного та особистісного розвитку в умовах вільного вибору; прагнення до самореалізації в професії; мотивація до саморозвитку і різних видів підвищення кваліфікації (курси, самоосвіту тощо);

- у операційній сфері – вироблення умінь і навичок самопізнання, самоосвіти, саморозвитку і самобудови (власна стратегія зростання досягнень) особистості, оперативність у виборі способів здійснення.

До загальних критеріїв діагностики рівнів професійного розвитку вчителя ми відносимо володіння: сучасним науково-педагогічним тезаурусом; технологіями встановлення педагогічно доцільних стосунків; основами інформаційної культури; технологіями самопізнання й підвищення аутопсихологічної компетентності; раціональними способами підвищення професійно-педагогічної компетентності; спеціальністю відповідно до рівня підготовки (бакалавр, магістр) та вимог державного стандарту підготовки вчителя.

Кожний із зазначених критеріїв має низку показників, за якими перевіряється відповідність функціональної готовності випускника закладу вищої освіти за тим чи іншим критерієм. Такими показниками можуть виступати вимоги професіограми або стандарту вищої освіти, а також вимоги, що визначаються навчальними предметами, які вивчаються майбутнім фахівцем. Для нас особливе значення мають показники активізації саморозвитку, прояви потреби у самопізнанні, вдосконаленні власних професійних якостей і володіння методами професійного й особистісного саморозвитку.

Важливо відзначити, що продуктивне педагогічне забезпечення саморозвитку ми пов'язуємо з формуванням адекватного

оцінювання самовдосконалення у спортивному і педагогічному напрямах як важливого критерію, що стимулює процеси гуманізації у взаємодії викладача і студентів. У цьому випадку, здійснювана фізкультурна діяльність набуває статусу особистісно-значущої, вимагає інтелектуальної і духовної напруги, активізації саморозвитку, спілкування з авторитетними педагогами в здійсненні індивідуальної програми саморозвитку. Самооцінка, поряд з позитивним оцінюванням викладача, дозволяє коригувати рівень розгорнутого цілеспрямованому саморозвитку, закріплюючи впевненість у необхідності нарощування спортивного і педагогічного потенціалів, освоєнні інноваційних видів діяльності та побудові на цій підставі власного проекту професійного й особистісного саморозвитку.

Забезпечення викладачем продуктивності саморозвитку нерозривно пов'язане з рівнем самоорганізації студента, його вмінням визначати цілісамоперетворення, фізичного та особистісного зміцнення, визначати етапи самостійного становлення, здійснювати вольовими зусиллями реалізацію намічених планів і перспектив саморозвитку. Організація самостійної фізкультурної діяльності здійснюється в умовах духовно-морального посилення розуміння себе як спортсмена і педагога, осмислення своїх фізичних і психологічних станів, поглиблення на цій основі смислів фізкультурно-педагогічної освіти, що вимагають неперервного самоаналізу і самоконтролю. Сукупність виділених аргументів дає змогу говорити про позитивний вплив виділеного критерію навчально-методичного (педагогічного) забезпечення на гуманізацію вищої фізкультурно-педагогічної освіти, оскільки підвищення рівня самоорганізації у підготовці та здійсненні особистісно-значущої педагогічної діяльності розширює вільний пошук і освоєння нових знань, умінь і навичок, прилучення до цінностей освіти, довірного спілкування, рівноправних відносин, а, отже, розкриває в процесі саморозвитку потенційні можливості студентів, стимулюючи їх професійний саморозвиток.

Критерієм педагогічного забезпечення є довірливе ставлення студента до викладача. Характер і рівень довірчих відносин свідчить про продуктивність педагогічного процесу, в якому підвищена увага до студента як індивідуальності визначає ціннісні підстави для спільної діяльності,

можливості духовно-морального становлення за умов рівноправного діалогу, відкритості позицій суб'єктів освіти. Важливим критерієм продуктивного педагогічного забезпечення саморозвитку, що впливає на гуманізацію вищої освіти є характер педагогічного співробітництва. Спираючись на досягнення дослідників у цій галузі Н. Кузьміної (1961), А. Маркової (1996) та ін., ми виділяємо даний показник для оцінювання кількісної (контакти) і якісної (зміст) характеристики саморозвитку студентів у педагогічній взаємодії, яка при активізації самопізнання, саморегуляції, самореалізації суб'єктів освіти обумовлює закріплення ціннісно-особистісного способу взаємодії, на більш високому рівні співробітництва, а отже, на новому рівні гуманізації вищої освіти. Вплив педагогічного співробітництва розглядається нами з позиції розширення видів спортивної й педагогічної діяльності, що сприяє оптимальному вибору, прилученню та реалізації суб'єктом особистісно-значущої сфери фізичної культури, а також з позиції розширення форм і змісту педагогічного спілкування, спрямованого на виявлення і підвищення комунікативних, вольових, психічних здібностей майбутніх учителів.

**Висновки.** Теоретичний аналіз та узагальнення педагогічного досвіду дали можливість з'ясувати, що проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізкультури розглядається в контексті оновлення освітнього процесу у вищій школі, формування потреби у професійному саморозвитку фахівця в галузі спорту й неперервному вдосконаленні педагогічної майстерності. За результатами проведеного дослідження зроблені низку висновків. Результатом професійного саморозвитку є не тільки формування й розвиток діяльності самопізнання і самоорганізації, а й соціально-культурна ідентифікація з двома професійними співтовариствами (фахівців, що працюють у певній галузі спорту, і педагогів, як суб'єктів педагогічної взаємодії). Професійний саморозвиток учителя передбачає оволодіння сукупністю педагогічних цінностей та ідей, сучасними технологіями, ситуаціями творчості, загальною культурою й характеризується активною, ціннісно-сисловою, мотиваційною, творчою професійною діяльністю. Саморозвиток майбутнього вчителя фізкультури розглядається як відносно самостійна діяльність студента із

внесення змін у власну освітню траєкторію удосконалення професійних якостей, розширення знаннєвого потенціалу, підвищення рівня педагогічної та спортивної кваліфікації,

спрямована на освоєння сучасних педагогічних ідей і технологій, що забезпечує професійне зростання педагога, підвищення якості освіти й виховання учнів.

### Література

1. Выготский, Л. С., 2003. *Психология развития человека*. М.: Смысл: Эксмо.
2. Кузьмина, Н. В. *Формирование педагогических способностей*. Л.: Изд-во ЛГУ, 1961.
3. Кухарев, Н. В., 1990. *На пути к профессиональному совершенству: кн. для учителя*. М.: Просвещение.
4. Курнишев, Ю. А., 2016. Організаційний аспект мотивації саморозвитку майбутнього сучасного вчителя фізичної культури. *Theory and methods of educational management*, [online] 1 (17). Available at: [http://umo.edu.ua/images/content/nashi\\_vydanya/metod\\_upr\\_osvit/v17\\_16/13\\_kurnyshov.pdf](http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v17_16/13_kurnyshov.pdf) [Accessed 10 Жовтень 2018].
5. Маркова, А. К., 1996. *Психология профессионализма*. М.: Международный гуманитарный фонд «Знание».
6. Сергеев, Н. К., 1997. *Непрерывное педагогическое образование: концепция и технологии учебно-научно-педагогических комплексов (Вопросы теории): монография*. СПб.; Волгоград: Перемена.
7. Бех, І. Д., 1998. *Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод. посіб.* К.: ЗІМН.
8. Бизяева, А. А., 2004. *Психология думающего учителя: Педагогическая рефлексия*. Псков: ПГПИ им. С.М. Кирова.

#### KEY WORDS:

distance learning, elements of distance learning, vocational training teacher, vocational (vocational) education, skilled worker

#### Abstract

#### Indicators of professional self-development of the future teacher of physical culture

**Yuriy Kurnyshev,**  
Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer at  
Chernivtsi National University Named after Yuri Fedkovich

**Maryna Kozhokar,**  
Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer at  
Chernivtsi National University Named after Yuri Fedkovich

**Yurii Moseychuk,**  
Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer at  
Chernivtsi National University Named after Yuri Fedkovich

The article substantiates the relevance of elements of distance learning appliance in vocational (vocational and technical) education and theoretical training of skilled workers. The possibility of using distance learning forms in vocational (vocational and technical) schools according to a certain category of professions is considered. The possibility of distance learning forms usage in vocational (vocational and technical) schools according to a certain category of occupations is considered. The structure and content of the methodology of use of the elements of distance learning for skilled workers theoretical training is determined, which implement the gradual actions of the vocational training teacher, such as: analysis of training programs; definition of the distance course structure; development of information component and content of distance courses; organization of training activities with elements of distance learning. The results of experimental work are covered. The presented results of the forming stage of the experiment showed readiness of professional training teachers to use the elements of distance learning in their own educational activities. The conducted interview at the qualifying and generalizing stages of the study gave the possibility to analyze the experience of vocational (technical) education teachers in use of distance

learning to train skilled workers and to determine the levels of use of the elements of distance learning for the theoretical training of future skilled workers (use of multimedia units, video conference communication, presentations, tests and use of the control and evaluation of learning and cognitive activities). The obtained data showed a positive dynamics of changes, which proves the importance of methodological support of professional training teachers to ensure sufficient level of readiness for the sufficient use of distance learning elements for the theoretical training of skilled workers, full and effective use of all possibilities of technologies of distance learning.

#### References

1. Vygotskiy, L. S., 2003. *Psihologiya razvitiya cheloveka*. M.: Smyisl: Eksmo.
2. Kuzmina, N. V. *Formirovanie pedagogicheskikh sposobnostey*. L.: Izd-vo LGU, 1961.
3. Kuharev, N. V., 1990. *Na puti k professionalnomu sovershenstvu: kn. dlya uchitelya*. M.: Prosveschenie.
4. Kurnyshev, Yu. A., 2016. Orhanizatsiyni aspekt motyvatsii samorozvytku maibutnoho suchasnoho vchytelia fizychnoi kultury. *Theory and methods of educational management*, [online] 1 (17). Available at: [http://umo.edu.ua/images/content/nashi\\_vydanya/metod\\_upr\\_osvit/v17\\_16/13\\_kurnyshov.pdf](http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v17_16/13_kurnyshov.pdf) [Accessed 10 Zhovten 2018].
5. Markova, A. K., 1996. *Psihologiya professionalizma*. M.: Mezhdunarodnyiy gumanitarnyy fond «Znanie».
6. Sergeev, N. K., 1997. *Nepriyemnoye pedagogicheskoe obrazovanie: kontseptsiya i tehnologii uchebno-nauchno-pedagogicheskikh kompleksov (Voprosy teorii): monografiya*. SPb.; Volgograd: Peremena.
7. Bekh, I. D., 1998. *Osobystisno zorientovane vykhovannia: nauk.-metod. posib*. K.: ZIMN.
8. Bizyaeva, A. A., 2004. *Psihologiya dumayushego uchitelya: Pedagogicheskaya refleksiya*. Pskov: PGPI im. S.M. Kirova

УДК 378.091.12.011.3-051:374

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.128-135>.

## ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ХУДОЖНЬО-ТЕХНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

**Ігор Андросук,**

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри технологічної та професійної освіти і

декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

ORCID ID 0000-0001-5490-1566

e-mail: [lemen77@ukr.net](mailto:lemen77@ukr.net)

#### Реферат

#### КЛЮЧОВІ СЛОВА:

зміст професійної підготовки, педагогічне проектування, етапи проектування, вчитель трудового навчання та технологій, позаурочна художньо-технічна діяльність

Здійснено аналіз основних підходів до поняття «зміст». Встановлено, що зміст освіти не може відображати лише соціальне замовлення. Одним із важливих компонентів змісту виокремлюють досвід педагогічної рефлексії й оволодіння способами самовдосконалення. Зосереджено увагу на двох видах педагогічного проектування: адаптування змісту до соціального середовища та його умов (реалізує соціальні вимоги суспільства) та удосконалення або перетворення змісту згідно з освітніми цілями, цінностями й переконаннями. З'ясовано способи проектування змісту підготовки майбутніх фахівців: лінійний, концентричний, спіралеподібний. Встановлено, що проектуючи зміст як складову системи підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів, необхідно враховувати інтегративний характер навчальних дисциплін та їх цілеспрямовану орієнтацію на цілісну й системну підготовку до професійної діяльності. Виокремлено три етапи проектування змісту підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до організації позаурочної художньо-технічної діяльності учнів: цільовий, основний та діагностувально-коригувальний. Зазначено, що результатом реалізації цільового етапу є формулювання мети й результатів підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій відповідно до соціальних запитів й вимог до професійної діяльності означених фахівців, що дає змогу визначити професійні знання, уміння й навички, професійно важливі особистісні якості. Відмічено, що результатом реалізації основного